

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

An in causis miserabilium personarum ecclesiasticus sit Iudex competens.
Cap. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

cedendū fit in causa operarij cō-
ducti ab alio in alieno fundo, vel
domo: hic enim semper excusa-
tur propter ignorantiam, ex quo
putare poterat, bona legitimè pos-
fideri per illum, qui conduxit, si
res non sapiat delictum, vt agrum
colere, segetes secare Bart. in
l. in rem actio §. tignum ff. de rei
vendic surd. corf. 22. num. 40. lib. I.
secus si possessor, vel Dominus ip-
si operario denunciauerit, vel pro-
restatus fuerit, nè id faceret, vel
si nocte accesserit ad laborandū:
tunc enim videtur esse in dolo, &
ideò non excusatur, vt dicit Clar.
§. fin. q. 60. vers. solet dubitari, &
alij communiter.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Miserales persona habent ele-
ctionem fori tam in causis ciui-
libus, quam in criminalibus.
2. Hoc priuilegio uti nequeunt cō-
tra alias personas aequè priuile-
giatas.
3. Miserales consentur qui pau-
peres sunt.
4. Qui dicantur pauperes in hoc
casu.
5. Pupillus dicitur, qui cum im-
pubes esset, desijt esse in Patris
potestate.
6. Quae dicatur Vidua.
7. Priuilegium non datur mulie-
ribus impudicis.
8. Inter personas miserales nu-
meratur etiam Hospitale, Semi-
narium puerorum, vniuersitas,
seu Ciuitas.
9. Quando inter litis cōsortes adest
aliquis habens priuilegium ele-

ctionis fori, omnes ratione con-
nexitatis eodem gaudent priui-
legio.

10. Si inter plures coharedes esset
aliquis clericus, omnes pro eadē
causa communi conueniendi sūt
coram Iudice ecclesiastico, alias
processus est nullus.

11. Quid si causa esset diuidua.

12. Collegium, in quo sunt plures
laici, quam Clerici, coram quo
Iudice conueniri debeat.

13. Vidua, & pupilli diuites in
defectum iustitiae secularis pos-
sunt laicos coram ecclesiastico iu-
dice conuenire.

14. Pupilli, & Vidua tam pauperes,
quam diuites possunt implorare
iudicium ecclesiae in possessorio,
vel ubi agitur de iniuria, vel
violentia eis illata.

C A P. IV.

An in causis miserabilium
personarum ecclesiasti-
cus sit iudex cō-
petens.

Affirmatiuè respondēt
Doctores commu-
niter: quia huiusmo-
di personae habent
electionem fori. 1.
& 2. dist. 87. cap. ex parte de for.
compet. cap. super quibusdam de
verbor. signif. & hoc priuilegio
vti possunt, etiam si captum sit
iudicium coram iudice laico Vr-
sill. ad Afflict. decis. 257. sub num. 2.
Nonar. in Prax. elect. for. q. 6. sect. 2.
Giurb. decis. 82. & alij, quos refert,
& sequitur Ricc. in collect. decis.

2136. par. 6. ubi refert, ita fuisse
 decifum in magna curia Vicaria,
 & in senatu Sabaudia. quod pro-
 cedit non solum in caulis ciuili-
 bus, sed etiam in criminalibus,
 ut post Vin. decif. 65. dicit idē Ricc.
 in collect. decif. 1. par. 1. Vulp. in
 2 Prax. iudic. for. eccles. cap. 47. nu. 4.
 & seq. hoc tamen priuilegio uti
 nequeunt contra alias personas
 æquē priuilegiatas Ricc. in collect.
 decif. 300. par. 2. Quemadmodum
 neque filiusfam. potest uti Mace-
 doniano contra alium filiumfam.
 nec potest ecclesia cogere alterā
 ecclesiam, ut vendat eius domum
 pro ipsius ecclesie ampliacione,
 idem Ricc. in collect. decif. 348. p. 2.
 & decif. 2308. par. 6.
 3 Miserabiles verò censentur qui
 pauperes sunt DD. in cap. signifi-
 cantibus de offic. deleg. Vin. dec. 22.
 que in refert idem Ricc. in collect.
 decif. 226. par. 1. vnde Vidua, & pu-
 pilli diuites ab hoc priuilegio ex-
 cluduntur, ut in d. cap. signifi-
 cantibus Marant. de ord. iudic. par. 4.
 dist. 9. nu. 79. & alij apud Bellett.
 Disquis. cleric. tit. de fauor. Cleric.
 real. l. 5. num. 33. Dian. par. 4. tr. 1.
 4 ref. 90. pauperes autem in hoc ca-
 su illi etiam dicuntur, qui licet
 habeant necessaria ad vitam ser-
 uandam, non tamen ad se decen-
 ter pro sua qualitate sustentan-
 dum c. probanda, & c. consideran-
 da dist. 86. Nauar. in tract. de redit.
 eccles. q. 1. mon. 27. num. 3. Vnde il-
 laq. Angliæ Regina, de qua in cap.
 ex parte de for. compet. inspecta,
 tunc qualitate sua dicebatur mi-
 serabilis, & idē agere poterat
 coram iudice ecclesiastico con-

tra laicum, ut d. Bellett. loco cit. n.
 39. Barbof. in d. cap. ex parte nu. 9.
 hoc autem arbitrio Iudicis relin-
 quitur cap. de causis ex. de offic. de-
 leg. Bart. in l. vn. C. Quan. Imper. in-
 ter pup. vel Vid. Guid. Pap. dec. 566.
 & communem dicit Vrsill. loco ci-
 tato num. 2. contrarium tenet Me-
 noch. de Arbitr. cas. 66. num. 4. Bor-
 vell. in sum. Decif. tit. 56. à numer. 9.
 Gratian. discept. 182. num. 3. Vin-
 cent. de Fransb. decif. 100. num. 19.
 Vin. decif. 459. num. 12. & dec. 521.
 à num. 7. Thesaur. decif. 177. nu. 3.
 Couar. pract. cap. 6. num. 2. & alij
 apud Barbof. in d. cap. signifi-
 cantibus num. 3. de offic. deleg. qui putāt,
 etiam Viduas ac pupillos diuites
 inter personas miserabiles annu-
 merandos esse; sed hæc opinio
 procedere potest de iure ciuili
 iuxta l. vn. C. Quan. Imper. int. pup.
 & Vid. quæ generaliter loquitur:
 non autem de iure Canonico pro-
 pter tex. expressum in d. cap. signifi-
 cantibus.

5 Obserua tamen, quod pupillus
 dicitur qui cum impubes esset,
 desijt in Patris potestate esse l. pu-
 pillus ff. de verb. sign. glos. in d. l. vn.
 ver. contra pupillos. Ricc. in collect.
 decif. 1. par. 1. vbi etiam dicit, quod
 pupillus, qui est sub potestate
 Aui, hoc priuilegio non gaudet.

6 Obserua 2. quod Vidua dicitur,
 quæ nunquam habuit virum,
 vel quæ viram amisit, vel quæ ha-
 bet virum inutilem Bart. in d. l.
 vn. num. 5. Guid. Pap. dec. 566. Gra-
 tian. discept. 666. num. 19. dummo-
 dō honestam vitam agat: quia
 7 priuilegium non datur mulie-
 ribus impudicis. l. his solis C. de

- Reuoc. donat. & post Bald. fel. & alios dicit Belleit. loco cit. d. 5. nu. 40. Vnde virgo stuprata hoc priuilegio non gaudet, nisi contra stuprantem Ricc. in d. collect. decis. 1. & dec. 137. par. 1. ubi citat Vinc. de Franch. dec. 599. & idem ab hoc priuilegio multo magis excluduntur meretrices, ut in d. l. his solis ubi glos. & Doctores C. de reuoc. donat.
- 8 Obserua 3. quod inter personas miserabiles numeratur etiam Hospitale, quod re vera nihil aliud est, quam ipse miserabiles persona: item Seminarium puero- rum, in quo pauperum filij recipiendi sunt iuxta Concilium Tri- dentinum sess. 23. de ref. cap. 18. ac cetera loca pia Ricc. in Prax. for. eccles. par. 2. ref. 317. & par. 3. resol. 413. & alij communiter. Item vni- uersitas, seu Ciuitas secundum Alex. conf. 122. vol. 4. quem refert Vrsill. ad Afflict. d. decis. 257. nu. 2. ubi dicit, quod bene potest iudex arbitrari ex causa sibi visa, vniuer- sitatem habere istud priuilegium, cum ipsa Ciuitas pupillos, Vi- duas, & alias personas miserabi- les comprehendat.
- 9 Obserua 4. quod quando inter licis consortes adest aliquis habes priuilegiu electionis fori, omnes ratione connexitatis eodem gau- dent priuilegio Vin. decis. 521. nu. 21. Gratian. discept. 641. num. 1. & seq. Couar. pract. cap. 34. nu. 2. Vnde si inter plures coheredes esset aliquis clericus, omnes pro ea- dem causa communi conuenien- di sunt coram Iudice ecclesiasti- co Bart. in l. precipimus §. eodem
- obseruando C. de Appell. & in l. so- lent in fin. ff. de Alim. & cib. leg. fe- lin. in cap. 1. nu. 6. de Prescript. Maran. de ord. Iudic. par. 4. dist. 11. num. 2. alias, etiam si non oppo- natur, iudicium est nullum, nec processus substineri potest etiam quoad ipsos laicos Seraphin. decis. 957. per tot. Gratian. d. discept. 641. num. 19. & 20. Scacc. de iudic. lib. 1. cap. 11. num. 24. in hoc enim ca- su vnus tantum Iudex est aduen- dus, & non plures l. 1. ff. de quib. reb. ad eum d. Iud. sat. Afflict. decis. 354. nu. 3. Menosh. de Arbitr. iud. lib. 2. cas. 371. num. 11. Boss. in tit. de for. compet. num. 116. Vnde si pra- dicti haeredes in diuisione facien- da discrepant, per Iudicem ec- clesiasticum: esset dirimenda con- trouersia Car. de Grass. de effect. Cler. off. 1. num. 520. quod procedit etiam si essent plures laici, qua- m Clerici Scacc. loco cit. d. cap. 11. nu. 24. Socin. sen. conf. 12. num. 17. lib. 1.
- 12 Hæc tamen conclusio limita- tur, quando causa esset diuidua: tunc enim quilibet potest conueniri coram Iudice suo Bart. in d. l. precipimus §. eodem obseruando Maran. loco cit. num. 24. Vnde si- deiussor clericus coram iudice lai- co conueniri potest, etiam si esset in solidum obligatus cum clerico Boss. in tit. de for. compet. n. 116.
- 12 Alij etiam limitant in Collegio, in quo sint plures laici, quam Clerici: tunc enim putant esse conueniendum coram iudice sa- culari; quia collegium accipit de nominationem a maiori parte Bart. in l. sodales num. 15. ff. de Col- leg. illie. Socin. sen. conf. 12. nu. 17. lib.

lib. 1. Marant. d. dist. 11. numer. 23: Scacc. de Iudic. lib. 1. cap. 11. nu. 25. diuina enim conuenitur collegium non dicuntur conueniri singuli de Collegio l. sed si hac d. qui manumittitur ff. de in ius voc.

Sed contrarium mihi videtur verius: quia etiam in tali casu collegium dicitur ecclesiasticum, quamuis minor pars sit Clericorum, cum hæc minor pars sit dignior; & ideo coram Iudice ecclesiastico conueniri debet, vt d. Ant. Burg. in cap. cum dilecti n. 14. de empt. & vend. quem refert. Couar. pract. cap. 34. num. 1. quod eo magis procederet, quando par esset numerus clericorum, & laicorum Bart. in d. l. Modales nu. 15. Couar. ubi supra.

13 Obserua 5. quod Vidue, & pupilli diuites in defectum iustitiæ secularis possunt laicos coram ecclesiastico Iudice conuenire, cap. ex tenore ubi DD. de for. comp. quamuis enim huiusmodi causæ primario spectent ad iudicium, seculare iuxta cap. regum 23. q. 5. secundario tamen etiam ad ecclesiam spectant, quando scilicet Index seularis est negligens c. administratores ead. q. 5. vt dicunt DD. quos refert, & sequitur Bellet. tit. de fauor. cleric. real. d. 5. nu. 34. è contra verò causæ pupillorum, & Viduarum pauperum, & aliarum personarum miserabilium principaliter ad ecclesiam spectant cap. 1. dist. 87. & ideo possunt huiusmodi personæ laicos trahere ad Ecclesiasticum tribunal, etiãsi coram seculari iudice iusticiam consequi possint cap. super qui-

busdam de verb. sign. cap. significantiibus de offic. & pot. Iud. deleg. capit. ex parte de for. compet. ubi id notat glos. in ver. exceptionibus vers. item est arg. & ibidem Barb. num. 6. & ita etiam videtur sentire Bellett. loco cit. nu. 32. & seq. 14 His adde, quod pupilli, & Vidua siue pauperes, siue diuites possunt implorare Iudicium ecclesie in possessorio, vel vbi agitur de iniuria, siue de violentiâ eis illata cap. si quis de potentibus 24. q. 3. glos. in d. c. significantiibus ver. pauperem & in d. cap. ex tenore ver. iniustitia, & hanc esse communem dicit Barbof. in d. cap. ex parte num. 6.

S V M M A R I V M:

- 1 In causis prophanis laici regulariter conueniendi sunt in foro seculari, limitatur nu. 2. 3. 4. 5. & 6.
- 7 Impediens Iudices ecclesiasticos ne sua iurisdictione utantur, quam poenam incurrat.
- 8 Quando Iudex Ecclesiasticus in causis civilibus procedere possit ad censuras.
- 9 Potest Curia ecclesiastica habere familiam armatam.
- 10 Concessa iurisdictione omnia intelliguntur concessa, que ad illam conseruandam sunt necessaria.
- 11 An Ordinarius, vel Auditor Camera possit interdicare Prouinciam, Ciuitatem, castrum, vel alium locum.
- 12 Quando in causis criminalibus Iudex ecclesiasticus possit reos

accusare